

ННІ Педагогіки і психології
Кафедра педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

ПЕДАГОГІКА

2023 рік вступу

Для здобувачів вищої освіти за предметною спеціальністю 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)» денної і заочної форм навчання

Викладач: к.п.н., доцент Біліченко Павло Геннадійович

Email: bilichenko@gnpu.edu.ua

Кількість часу на вивчення

	Денна форма	Заочна форма
Кредитів ECTS	7	7
Лекцій	50	10
Практичних занять	50	12
Лабораторних робіт	4	
Самостійна робота	106	188
Форма контролю	іспит	іспит

В розробці теоретичних і практичних освітніх проблем особлива роль належить циклу педагогічних дисциплін, зокрема курсу «Педагогіка», як одного із провідних у системі підготовки майбутнього педагога.

З позицій загальної теорії систем курс включає такі структурні елементи: предмет, цілі, завдання, суб'єкти педагогічного процесу (вчителі, учні), зміст (навчально-пізнавальна інформація), засоби педагогічної комунікації (форми, методи, прийоми).

Предметом педагогіки є об'єктивні закони конкретно-історичного процесу виховання, органічно пов'язані з законами розвитку суспільних відносин, а також реальна суспільна виховна практика формування підростаючих поколінь, особливості й умови організації педагогічного процесу.

Мета викладання навчальної дисципліни – допомогти майбутнім учителям оволодіти знаннями теоретичних основ сучасної педагогічної теорії, сформувати уміння, необхідні для ефективної організації навчання та виховання учнів; розкрити скарби виховної мудрості рідного та інших народів; з'ясувати головні етапи розвитку виховання, національної школи і педагогіки від найдавніших часів до сучасності; сформувати у студентів духовність, національний світогляд і характер, загальнолюдські, моральні, гуманістичні якості; залучити здобувачів освіти до творчого дослідництва, сформувати у них прагнення підвищувати педагогічну майстерність, пізнавати, шанувати і творчо реалізувати кращі надбання педагогічної спадщини.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- надати здобувачам освіти знання про суть та специфіку професійної діяльності вчителя, процес виховання, викладання та учіння; закони, закономірності,

принципи, зміст, форми та методи навчання і виховання, контроль та корекцію його результатів;

- розвивати гностичні, перцептивні, комунікативні, організаторські, конструкторські уміння та навички;

- створити умови для розвитку та формування інтересу до педагогічної діяльності;

- формувати творчу особистість для педагогічної праці;

- формувати у студентів цілісну систему знань про історико-педагогічні процеси, явища і факти, що мали місце в Україні, так і в інших країнах світу;

- забезпечити оволодіння кожним здобувачем освіти кращими здобутками вітчизняної і світової педагогіки, вміннями застосовувати їх у національній школі, здійснювати пошукову діяльність, розвивати свій творчий потенціал;

- розкрити як спільні закономірності, так і специфічні ознаки, притаманні розвиткові школи, виховання і педагогіки різних народів, націй світу;

- домогтися усвідомлення студентами того, що формування загальнолюдських якостей можливе лише на основі національних цінностей, культурно-історичних традицій.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення курсу «Педагогіка» здійснюється у тісному зв'язку з іншими навчальними дисциплінами. Методологічні основи засвоєння курсу становлять такі навчальні дисципліни: «Філософія», «Психологія». Курс є базовим для подальшого вивчення фахових методик, дисципліни «Основи наукових досліджень» та ін., а також підготовка курсових та кваліфікаційних робіт та проходження різних видів педагогічної практики.

Основні навчальні компетентності як результат успішного засвоєння навчального курсу «Педагогіка»

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення українського суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки й технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність учитися та оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях професійної взаємодії, бути критичним і самокритичним.

ЗК 9. Здатність до генерування нових ідей, адаптації та дії в новій ситуації, ініціативності та підприємливості.

ЗК 12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми, цінувати та поважати різноманітність та полікультурність.

ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 2. Здатність застосовувати сучасні методи й освітні (у тому числі дистанційні) технології навчання.

ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з української мови і літератури, зарубіжної літератури

ФК 5. Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української мови і літератури, зарубіжної літератури на підставі передового вітчизняного досвіду.

ФК 11. Здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні освітні ресурси з метою удосконалення навчально-методичного забезпечення для проведення занять.

ФК 12. Здатність визначати і враховувати вікові та інші індивідуальні особливості здобувачів освіти під час аналізу особливостей сприйняття й засвоєння ними навчальної інформації.

ФК 14 Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (здобувачі освіти, учителі, батьки та ін.).

ФК 15. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів розв'язання проблем в освітньому процесі.

ФК 16. Здатність прогнозувати ефективність і результативність освітнього процесу з метою планування та корекції навчальної діяльності здобувачів освіти, зокрема тих, які мають обмежені можливості, проектувати осередки навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням здоров'язберезувальних технологій.

ФК 17. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації освітніх цілей.

ФК 18. Здатність до використання інновацій у професійній діяльності в галузі освітніх і лінгвістичних досліджень для проведення власного наукового дослідження, узагальнення й оприлюднення результатів розроблення актуальної проблеми (у науково-методичних виданнях, виступах тощо).

ФК 19. Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Знає психолого-педагогічні засади організації освітнього процесу, закономірності розвитку та вікові особливості здобувачів освіти, зокрема тих, що мають обмежені можливості.

ПРН 6. Знає державний стандарт загальної середньої освіти, навчальні програми з української мови і літератури, зарубіжної літератури для закладів освіти та практичні шляхи їх реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності.

ПРН 7. Уміє творчо використовувати різні теорії й досвід (вітчизняний, міжнародний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.

ПРН 17. Володіє методиками білінгвального й інтегрованого навчання мови й фахового змісту, дидактикою багатомовності та методикою паралельного вивчення споріднених мов, методикою роботи в гетерогенному (змішаному) навчальному середовищі.

ПРН 18. Застосовує сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

ПРН 20. Здатний до рефлексії, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

ПРН 21. Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.

ПРН 23. Організовує освітній процес у закладах загальної середньої освіти, співпрацю учнів, ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).

ПРН 25. Здатний навчатися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію.

ПРН 27. Ефективно організовує, аналізує, критично оцінює, несе відповідальність за результати власної професійної діяльності.

Організація навчання

Види занять. Лекція-бесіда, передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Запитання адресуються до всіх, студенти відповідають з місця; викладач піклується про те, щоб запитання не залишалися без відповіді. Запитання не для контролю знань, а для з'ясування рівня орієнтованості і пізнання здобувачами освіти з проблем курсу, ступінь їх готовності до сприйняття наступного матеріалу.

Практичне заняття передбачає детальний розгляд здобувачами освіти окремих теоретичних положень курсу та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно до сформованих завдань. Перелік тем

практичної роботи визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Практичне заняття включає: проведення попереднього сформованих компетентностей; постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані здобувачем освіти за окремі практичні заняття, зараховуються під час виставлення підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Лабораторне заняття – форма навчального заняття, на якому здобувач освіти під керівництвом викладача особисто проводить досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень даної навчальної дисципліни, набуває практичних навичок роботи з обладнанням, обчислювальною технікою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

Самостійна робота (СР) – це самостійна діяльність-учіння здобувача освіти, яку викладач планує разом зі студентом, але виконує її здобувач за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Організація і навчальні обов'язки здобувачів освіти:

- На практичні заняття приходити попередньо підготовленими, ознайомлені з ходом роботи.
- Не пропускати заняття без поважної причини та не спізнюватися.
- Дотримання правил техніки безпеки й охорони праці.
- Дотримання тематики практичних занять.
- Задавати питання, цікавитися додатковими відомостями, сучасними науковими знаннями з предмету та консультуватися з викладачем.
- Аргументовано відстоювати свою думку стосовно тематики занять.
- Уточнювати у викладача на заняттях зміст теми у випадку її недостатнього висвітлення на лекціях.
- Вчасно здавати відповідні заняття.

Штрафні міри

Відпрацювання пропущеного практичного заняття передбачає усне/письмове опитування у позанавчальний час (під час консультацій)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ.

Педагогіка як наука і навчальний предмет. Її зв'язок з іншими науками. Методи науково-педагогічних досліджень. Загальні закономірності розвитку особистості. Вікові та індивідуальні особливості розвитку. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес.

Орієнтовні теми семінарських (практичних) занять:

1. Загальні підходи в організації науково-педагогічного дослідження.
2. Розвиток та формування особистості.

Самостійна робота: опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичних занять. Опрацювання тем, що виносяться на самостійне вивчення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ З ОСНОВАМИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ ЗЗСО.

Поняття і суть процесу навчання. Основні аспекти інклюзивного навчання. Закономірності і принципи навчання. Зміст освіти в національній школі. Методи, прийоми та засоби навчання. Форми організації навчання. Критерії та функції перевірки і оцінки знань, умінь та навичок. Науково-теоретичні засади управління освітою в Україні. Функції

управління ЗЗСО. Методична робота в школі. Інноваційні процеси в освіті. Підвищення кваліфікації й атестація педагогічних працівників.

Орієнтовні теми семінарських (практичних) занять:

1. Предмет і завдання дидактики.
2. Поняття і суть процесу навчання.
3. Основні закономірності і принципи навчання.
4. Зміст загальної освіти.
5. Методи навчання.
6. Форми організації навчання.
7. Контроль і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.
8. Управління і керівництво сучасною освітою.
9. Методична робота в школі.
10. Учитель закладу загальної середньої освіти.

Самостійна робота: опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичних занять. Опрацювання тем, що виносяться на самостійне вивчення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Проблема педагогічної майстерності в історії школи. Суспільна значущість професії вчителя, його функції. Поняття педагогічної діяльності, її структура. Поняття і елементи педагогічної майстерності. Науково-методичні положення процесу вивчення і узагальнення передового педагогічного досвіду. Діагностика психологічної готовності студентів до опанування нового в професійній діяльності. Передовий педагогічний досвід вчителя-майстра (картка вивчення передового педагогічного досвіду. Педагогічна техніка – форма організації поведінки вчителя. Поняття педагогічної техніки. Внутрішня і зовнішня техніки вчителя. Майстерність у керуванні психічним самопочуттям. Зовнішній вигляд вчителя. Основи мимічної та пантомімічної виразності. Невербальна комунікація

Орієнтовні теми семінарських (практичних) занять:

1. Педагогічна майстерність у професійній діяльності вчителя.
2. Педагогічна техніка вчителя як складник педагогічної майстерності вчителя.

Самостійна робота: опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичних занять. Опрацювання тем, що виносяться на самостійне вивчення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ.

Закономірності та принципи виховання. Зміст виховання як основа формування наукового світогляду. Класифікація методів виховання, їхня характеристика. Організаційні форми виховної роботи. Взаємозв'язок школи, сім'ї та громадськості у справі виховання. Педагогічна взаємодія закладу загальної середньої освіти та громадських організацій дітей та підлітків. Педагогічне керівництво процесом розвитку особистості в умовах дитячого колективу.

Орієнтовні теми семінарських (практичних) занять:

1. Основні закономірності і принципи виховання.
2. Зміст виховання в українській національній школі.
3. Загальні методи виховання.
4. Організаційні форми виховної роботи.
5. Взаємозв'язок школи, сім'ї та громадськості у справі виховання.
6. Педагогічні основи виховної діяльності громадських організацій дітей, підлітків і дорослих.

Самостійна робота: опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичних занять. Опрацювання тем, що виносяться на самостійне вивчення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ДИТЯЧИХ ЗАКЛАДАХ ОЗДОРОВЛЕННЯ І ВІДПОЧИНКУ (ДЗОВ)

Поняття про зміну, її роль у житті дитини. Організаційний, основний та заключний період зміни, їх мета, завдання, характерні особливості. Оптимальні умови для забезпечення ефективності планування роботи педагога-організатора. Виховний захід; його особливості в умовах табірної літа. Предметний та виховний результати виховного заходу. Особливості організації та проведення колективних творчих справ. Специфіка організації та проведення загонових справ. Технологія організації та проведення загальнотабірної справи.

Орієнтовні теми семінарських (практичних) занять:

1. Методика організації та проведення колективних творчих справ, загонових та загальнотаборних справ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ.

Педагогіка в державах стародавнього світу. Школа й педагогіка в Європі епохи Середньовіччя та Відродження. Коменський – засновник педагогіки Нової доби. Школа і педагогічна думка країн Європи XVII- XVIII ст. (Д.Локк, Ж.-Ж.Руссо, Д.Дідро, Й.Г. Песталоцці).

Національна система виховання і педагогіка в епоху українського Відродження. Вітчизняний педагог К. Д. Ушинський.

Головні тенденції розвитку радянської школи і педагогіки з 1930 по 1990 роки. Український педагог А.С. Макаренко. Український педагог В. О. Сухомлинський.

Орієнтовні теми семінарських (практичних) занять:

1. Педагогіка в державах стародавнього світу. Школа й педагогіка Європи епохи Середньовіччя й Відродження.

2. Педагогічна система Я. А. Коменського.

3. Школа і педагогічна думка країн Європи XVII — XVIII ст.

4. Національна система виховання і педагогіка в епоху українського національного Відродження.

5. Педагогічна система К.Д.Ушинського.

6. Українські педагоги ХХ століття А. С. Макаренко й В. О. Сухомлинський.

Самостійна робота: опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до практичних занять. Опрацювання тем, що виносяться на самостійне вивчення.

Орієнтовні теми лабораторних занять:

1. Планування виховної роботи класним керівником.

2 — 3. Методика організації і проведення виховних заходів.

4. Виховання особистості в колективі. Взаємовідносини особистості й колективу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Рекомендована література до модулів «Загальні основи педагогіки», «Теорія виховання», «Теорія навчання з основами школознавства».

Основна

1. Білик С. М. Дидактика та методика навчання: Теоретичні аспекти. Київ: Кондор, 2020.
2. Гриньова І. О. Основи педагогіки: концептуальні підходи та інновації. – Київ: Ліра-К, 2017.
3. Гончарова І. І. Дидактика: Теорія та практика навчання. Харків: ХНУ, 2017.
4. Нагребельний В. В. Теорія виховання: сучасні парадигми та підходи. – Одеса: Астропринт, 2019.
5. Крамаренко О. В. Загальні основи педагогіки: інтеграція теорії та практики. Одеса: ОНУ, 2019.
6. Білик С. М. Дидактика та методика навчання: Теоретичні аспекти. Київ: Кондор, 2020.
7. Мартинюк О. М. Теорія і практика виховання: новітні підходи. Тернопіль: ТНПУ, 2018.

8. Григоренко М. Л. Педагогіка та дидактика: основи теорії навчання. Харків: Харківський університет, 2017.
9. Кузьміна М. І. Основи педагогіки та теорія виховання в умовах сучасних викликів. Київ: Вища школа, 2020.
10. Коршунова Н. І. Теорія виховання та управління педагогічним процесом. Київ: Освіта України, 2019.
11. Тищенко В. П. Дидактика в контексті сучасної освіти: теоретичні та практичні аспекти. Луцьк: Вежа, 2018.

Додаткова

Українські монографії та підручники:

1. Гавриленко В. Л. Педагогічні інновації в умовах сучасної освіти. Харків: НТУ "ХПІ", 2017.
2. Тарасова С. І. Основи педагогіки та організація навчального процесу. – Чернівці: Букрек, 2020.
3. Дорошенко М. В. Інноваційні методи навчання у педагогічному процесі. – Харків: ХНУ, 2018.
4. Семенова Н. А. *Теорія виховання в умовах сучасної освіти*. – Одеса: Астропринт, 2020.
5. Лукомський О. Г. *Дидактичні основи формування навчального процесу*. – Дніпро: ДНУ, 2018.
6. Рибалка В. М. *Основи педагогіки: міждисциплінарний підхід*. – Київ: Педпреса, 2016.
7. Костюк Л. С. *Теорія виховання: новітні технології та практики*. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019.
8. Корнієнко Н. В. *Дидактика та педагогічна майстерність*. – Харків: ХДПУ, 2018.
9. Гавриленко В. Л. *Педагогічні інновації в умовах сучасної освіти*. – Харків: НТУ "ХПІ", 2017.
10. Пасічник О. П. *Педагогічна теорія і практика в контексті сучасних реалій*. – Київ: Університет «Україна», 2020.
11. Шевченко І. І. *Основи теорії виховання та педагогічного процесу*. – Черкаси: ЧНУ, 2020.

Статті з періодичних видань:

1. Чорна Л. А. Методи формування дидактичної майстерності у процесі навчання. *Педагогіка і психологія*, 2019. С. 32–45.
2. Коваленко І. В. Теоретичні основи виховання особистості в сучасному освітньому середовищі. *Педагогічний процес: теорія і практика*, 2020. С. 50–61.
3. Сидоренко О. В. Інноваційні підходи до формування виховної роботи в закладах освіти. *Наукові записки. Серія педагогічні науки*, 2019. С. 108–120.

Зарубіжні джерела:

1. Tardif, M. *Teacher Professionalism in a Knowledge Society*. Rotterdam: Sense Publishers, 2017.
2. Van Manen, M. *Pedagogy, Symbolic Action, and the Moral Imagination: A Contribution to the Pedagogy of the Human*. London: Taylor & Francis, 2018.
3. Gert Biesta. The Beautiful Risk of Education *Educational Theory*, 2018, 68(4), pp. 421–439.

Електронні джерела

1. *Інститут модернізації змісту освіти (ІМЗО)*

Сайт: <https://imzo.gov.ua/>

Опис: Офіційний сайт, на якому публікуються актуальні матеріали щодо реформ в освіті, методики навчання, а також корисні ресурси для вивчення педагогічних дисциплін.

2. *Національна академія педагогічних наук України (НАПНУ)*

Сайт: <https://www.nap.edu.ua/>

Опис: Сайт провідної академічної установи України, що займається педагогічними дослідженнями. Містить публікації, наукові праці, а також ресурси для педагогів і студентів.

3. *Освітній портал "Педагогічна преса"*

Сайт: <https://pedpresa.ua/>

Опис: Портал з новинами освіти, методичними матеріалами та статтями для вчителів і студентів педагогічних спеціальностей.

4. *Всеукраїнський освітній портал "Моя школа"*

Сайт: <https://osvita.ua/>

Опис: Один з найбільших освітніх порталів України, який надає матеріали для вчителів, учнів, а також корисні ресурси з педагогіки і виховання.

5. *Електронний журнал "Педагогічний процес"*

Сайт: <https://pedprosess.org.ua/>

Опис: Онлайн-журнал, що публікує статті на теми педагогіки, дидактики та виховання, а також дослідження в галузі освіти.

Рекомендована література до модуля «Основи педагогічної майстерності»

Основна:

1. Пінчук О. І. Педагогічна майстерність: теоретичні засади та практичні підходи. – Київ: Академвидав, 2016. □
2. Хоменко В. А. Розвиток педагогічної майстерності в умовах сучасної освіти. – Одеса: НАКККіМ, 2018. □
3. □Отич О.М. □ □"Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи" □. □Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 208 с.
4. □Теслюк В.М. □ □"Основи педагогічної майстерності викладача вищої школи" □. □Одеса: НАКККіМ, 2015. – 361 с. □
5. □Султанова Л., Тринус О. □ □"Професійне самовдосконалення майбутніх педагогів у контексті Нової української школи" □. □Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. – 179 с. □
6. □Семенов О.М. □ □"Педагогічна майстерність академіка Івана Зязюна" □. □Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2017. □
7. □Старостіна О. □ □"Професійна майстерність у системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів в Англії та Україні" □. □Одеса, 2015.
8. □Короткова Ю.М., Новікова О.О., Мухіна Г.В. □ □"Основи педагогічної майстерності й творчості викладача закладу вищої освіти" □. □Навчальний посібник. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. □
9. □Гузій Н.В. та ін. □ □"Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм" □. □Коллективна монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. □
10. □Макаренко С.І. □ □"Основи педагогічної майстерності" □. □Методичні вказівки щодо організації самостійної роботи. Маріуполь: Маріупольський державний університет, 2022.

Додаткова:

Українські джерела:

11. Сидоренко Л. В. Педагогічна майстерність у контексті інноваційних освітніх технологій. – Київ: Ліра-К, 2020.

12. Поліщук Т. М. Психолого-педагогічний супровід професійного розвитку педагогів. – Харків: ХДПУ, 2019.
13. Федорова Н.О. Сучасні технології розвитку педагогічної майстерності. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*, 2020.
14. Черніченко О.В. Формування педагогічної культури вчителя. *Гуманітарний часопис ДДПУ*, 2018.
15. Марущак Т.П. Використання технологій soft skills у підготовці майбутніх педагогів. *Науковий вісник Миколаївського державного університету*, 2019.
16. Шевченко І.М. Підвищення професійної компетентності педагогів у сучасних умовах. *Науковий вісник ПНУ імені Василя Стефаника*, 2020.
17. Коваленко Л.В. Технології особистісно-орієнтованого навчання у формуванні педагогічної майстерності. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*, 2018.
18. Бондаренко В.Ю. Роль тренінгів у розвитку педагогічної майстерності вчителів. *Педагогічний альманах*, 2019.
19. Сердюк Г.М. Компетентнісний підхід у системі післядипломної педагогічної освіти. *Освітологічний дискурс*, 2021.
20. Ляшенко О.В. Моделювання педагогічної майстерності в контексті STEM-освіти. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*, 2017.
21. Білик І.М. Інтеграція сучасних освітніх технологій у розвиток педагогічної майстерності. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*, 2020.
22. Гончаренко Т.А. Сучасні тренди професійного розвитку вчителів. *Науковий вісник КНТЕУ*, 2018.

Електронні джерела:

1. *Віртуальна педагогічна майстерня* URL: https://sites.google.com/view/virtyalnamaisternyapedagoga/%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0?utm_source=chatgpt.com
2. *Сучасні інтернет-ресурси для педагогів-організаторів.* URL: https://grcprpp.gov.ua/news/1631795899/?utm_source=chatgpt.com
3. *Вебквест "Педагогічна майстерність".* URL: https://vseosvita.ua/webquest/pedahohichna-maisternist-1515.html?utm_source=chatgpt.com

Рекомендована література до модуля «Методика виховної роботи у дитячих закладах оздоровлення і відпочинку»

Основна:

1. Ларіонова О. П. Організація виховної роботи в дитячих оздоровчих закладах. – Київ: Освіта України, 2021.
2. Протасова О. О. Методика виховної роботи у таборах відпочинку. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020.
3. Методичні рекомендації щодо організації літнього відпочинку дітей. Міністерство освіти і науки України, 2023.
4. Методичні рекомендації з літньої педагогічної практики. Криворізький державний педагогічний університет, 2017.
5. Методичні рекомендації щодо організації виховної роботи у таборах з денним перебуванням. Управління освіти Івано-Франківської міської ради. URL: https://osvita-mvk.if.ua/content%26content_id%3D4734
6. Методика планування роботи в літньому пришкольному таборі. Освітній портал "На Урок". URL: <https://naurok.com.ua/metodika-planuvannya-roboti-v-litnomu-prishkilnomu-tabori-231239.html>

Додаткова література:

7. Методичні рекомендації щодо організації та проведення літньої педагогічної практики. Криворізький державний педагогічний університет, 2019. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/4248>
8. Педагогічні технології у дитячих оздоровчих таборах. Освітній портал "На Урок". URL: <https://naurok.com.ua/pedagogichni-tekhnologiyi-u-dityachih-ozdorovchih-taborah-310567.html>
9. Про методичні рекомендації щодо організації оздоровлення дітей та проведення виховної роботи у дитячих закладах оздоровлення і відпочинку. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v-384290-10>

Рекомендована література до модуля «Історія педагогіки»

Основна:

1. Гончаренко Т.А. Історія педагогіки та педагогічної думки в Україні. Київ: Академвидав, 2020. – 330 с.
2. Левківський М. В. Історія педагогіки. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 180 с.
3. Задорожна-Княгницька Л. В. Історія педагогіки. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.
4. Артемова Л. В. Історія педагогіки України. Київ: Либідь, 2018. 424 с.
5. Дубасенюк О. А. Історія педагогіки. Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2017. 235 с.
6. Сухомлинська О. В. Нариси історії українського шкільництва (1905–1933). Київ, 2015. 320 с.
7. Кукурудзяк М., Собчинська М. З історії національної школи і педагогічної думки в УНР. Кам'янець-Подільський, 2016. 312 с.
8. Мартинюк Л. С. Історія педагогіки. Навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет, 2018. 348 с.
9. Руденко Т. М. Педагогічні ідеї в Україні: історія, сучасність, перспективи. Одеса: Одеський національний університет, 2014. 420 с.
10. Бондарчук І. М. Історія педагогіки. Навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2016. 276 с.
11. Кудряшова Т. А. Історія педагогіки та освітнього процесу в Україні. Київ: Академвидав, 2019. 412 с.
12. Пономаренко Н. І. Історія української педагогічної думки. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2015. 356 с.
13. Шевчук М. П. Історія педагогіки. Історичний контекст освітніх систем України. – Вінниця: Нова книга, 2017. – 298 с.
14. Тимченко І. В. Історія педагогіки України: традиції та інновації. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 240 с.
15. Захарова Л. О. Історія педагогіки і педагогічної думки України. Київ: Академвидав, 2020. 312 с.
16. Мельник О. О. Історія педагогіки. Теоретичні засади та практичні аспекти. Київ: Педагогічна думка, 2014. 250 с.
17. Оржеховська Н.І. Педагогічна думка України 20–21 століття. Одеса: ОНУ, 2018. – 250 с.

Додаткова:

Українські джерела:

1. Шевчук М. П. *Історія педагогіки: Теоретичні засади та практичні аспекти.* – Педагогічна думка, 2015.
2. Григоренко М. Л. *Педагогічна освіта в Україні: проблеми та перспективи розвитку.* – Педагогічний дискурс, 2017.

3. Пономаренко Н. І. *Історія української педагогічної думки: методологічні аспекти*. – Вища освіта України, 2018.
4. Руденко Т. М. *Розвиток педагогічної науки в Україні у ХХ столітті*. – Вісник Чернігівського національного університету, 2015.
5. Кучерява Л. В. *Сучасні тенденції у розвитку педагогічних досліджень в Україні*. – Освіта і педагогіка, 2020.
6. Мельник О. О. *Історія педагогіки. Теоретичні засади та практичні аспекти*. – Київ, 2017.
7. Захарова Л. О. *Розвиток педагогічної думки в Україні: історія та сучасність*. – Академічна думка, 2016.
8. Тимченко І. В. *Історія педагогіки України: традиції та інновації*. – Харків: ХНУ, 2019.
9. Мищенко Н.В. *Історія педагогіки: розвиток освітніх традицій в Україні*. Харків: ХДПУ, 2017. – 296 с.
10. Литвиненко О. П. *Історія педагогіки в українському контексті: підходи та методи*. – Інтерв'ю з науковцем, 2018.
11. Волкова Т. А. *Історія української педагогічної думки та її етапи розвитку*. – Київ: Наукова думка, 2017.
12. Капустіна Т. М. *Педагогічна культура в Україні: історичні аспекти*. – Київ, 2018.
13. Котикова С.Ю. *Педагогічна наука і освіта в Україні: історія і сучасність*. Львів: ЛДУ, 2021. – 312 с.

Зарубіжні джерела :

14. Smith, J. *History of Education: A Global Perspective*. – Oxford University Press, 2016.
15. Johnson, L. & Brown, M. *Educational Reforms in Europe: A Comparative Analysis*. Cambridge University Press, 2018.
16. Müller, A. *Pedagogical Thought in the 21st Century*. Springer, 2017.

Електронні ресурси

1. *Електронний архів Українського педагогічного товариства (УПТ)*

Вебсайт: <http://www.upt.org.ua/>

Архів містить численні публікації, дослідження та матеріали з історії освіти та педагогічної думки в Україні, зокрема про персоналії педагогів та важливі моменти в історії освітньої системи.

2. *Інтернет-архів (Internet Archive)*

Вебсайт: <https://archive.org/>

Один з найбільших архівів, який містить історичні публікації, книги, журнали та інші матеріали, у тому числі з педагогіки та історії освіти. Це безкоштовний доступ до рідкісних документів, що охоплюють глобальну історію освіти.

3. *Global Education Forum (GEF)*

Вебсайт: <https://www.globaleducationforum.com/>

Платформа для збереження історичних досліджень з освітніх реформ, історії педагогічної думки, а також персоналій, які вплинули на розвиток освіти на міжнародному рівні.

1. *The Educational Heritage of the United States*

Вебсайт: <https://www.edheritage.org/>

Цей ресурс зберігає рідкісні історичні матеріали з історії освіти США, включаючи архіви педагогічних асоціацій, біографії педагогів і освітніх реформаторів.

The Archives of the History of American Education

Вебсайт: <https://www.ohio.edu/education/archives>

Спеціалізований архів, який зберігає матеріали з історії американської освіти, включаючи інтерв'ю, документи, спогади педагогів та освітніх діячів.

2. *The British Education Collection (University of Cambridge)*

Вебсайт:

<https://www.lib.cam.ac.uk/collections/departments/special-collections-and-archives/subject-guides/education>

Архіви університету, що містять рідкісні видання, педагогічні манускрипти та матеріали з історії британської освіти, зокрема біографії впливових педагогів.

3. *The National Education Association (NEA) Archives*

Вебсайт: <https://www.nea.org/>

Архіви найбільшої освітньої асоціації в США, які включають матеріали з історії педагогічної діяльності, реформи освіти, а також документи, що стосуються важливих персоналій у сфері освіти.

4. *International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA) Archive*

Вебсайт: <https://www.iea.nl/>

Міжнародний архів, який зберігає дослідження в галузі оцінки освіти та педагогічних реформ, а також документи щодо важливих персоналій, що вплинули на розвиток глобальних освітніх програм.

ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ: *екзамен.*

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ: тестові завдання, усні опитування на практичних заняттях.

Модульні контрольні роботи проводяться у формі тестування (використовуються завдання різного типу).

Іспит проводиться у формі усного опитування за змістом білету.